

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЕФЕКТИВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ КОМУНІКАЦІЇ В МОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Юфименко В.Г.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

Висвітлено вплив і обґрунтовано доцільність і ефективність використання соціальних мереж в інтенсифікації навчального процесу та підвищенні рівня володіння іноземними студентами мовою країни навчання. Крім цього зосереджено увагу на розробленні завдань, які можна використовувати на заняттях з української мови, залучаючи соціальні мережі.

Ключові слова: соціальні мережі, комунікація, мовна підготовка, українська мова як іноземна, інтерактивне навчання.

The importance and effectiveness of the using of social networks in the intensification of the educational process and increasing the level of learning Ukrainian Language knowledge of foreign students. In addition, the focus on the the tasks for learning Ukrainian language with using social networks has been done.

Keywords: *social networks, communication, language training, Ukrainian as a foreign language, interactive learning.*

Останнім часом вища освіта почала освоювати різні стилі навчання з урахуванням світових технологій, зокрема відкрите навчання, дистанційне навчання, електронне навчання та соціальні мережі. В останні роки соціальні мережі Facebook, Twitter, My Space, Instagram, Viber, Telegram і ін., стали основним інструментом соціальної взаємодії, спілкування та обміну інформацією. Саме тому дослідники почали вивчати позитивні та негативні наслідки використання соціальних мереж на в освітньому процесі. Попередні дослідження показали, що позитивні ефекти від використання соціальних мереж у вищій школі добре узгоджуються з самореалізацією

студентів [1; 2]. Крім того, вчені довели, що роль соціальних мереж буде значною, оскільки іноземні студенти потребуватимуть соціальної підтримки інших людей як джерела самореалізації [9]. Соціальна підтримка іноземних студентів може зберегти психічне здоров'я, а також благополуччя та підвищити рівень їх академічних результатів шляхом вільного вираження почуттів за допомогою нових каналів вивчення української мови, а саме соціальних мереж, щоб налагодити дружні стосунки, взаємодію в Інтернеті та отримати більше знань та інформації [5; 6; 10]. **Актуальність обраної** теми пов'язана з підвищеною зацікавленістю до пошуку ефективних засобів навчання української мови та міжкультурної комунікації у ЗВО. **Метою статті** є обґрунтування доцільності та ефективності використання соціальних мереж в інтенсифікації навчального процесу та підвищення рівня володіння іноземними студентами мовою країни навчання. Метою статті також є розроблення завдань, які можна використовувати на заняттях із української мови, залучаючи соціальні мережі. **Об'єктом дослідження** є вплив соціальних мереж на процес навчання, формування професійних компетенцій. **Предметом** дослідження є соціальні мережі як засіб підвищення ефективності навчального процесу.

Проаналізувавши численні дослідження, та провівши власне, наведемо деякі шляхи використання соціальних мереж на заняттях з української мови в УМСА.

Ми живемо в епоху тотальної діджиталізації. Саме завдяки цифровим технологіям, які стрімко удосконалюються, викладання української мови як іноземної неминує зазнати принципів змін. Завдяки Інтернету і мобільним мережам доступ до інформації відкритий 24 години на добу практично скрізь. Тому навчальні аудиторії перестають бути єдиним місцем, де студенти отримують знання.

Викладач і підручники вже не єдині джерела інформації. Більш того, зникає монополія на створення навчального контенту у видавництвах - сьогодні

багато тисяч педагогів у всьому світі створюють і публікують в мережі навчальні матеріали, які часто виявляються дуже вдалими і затребуваними [4; 8]. І зрештою, нові цифрові технології дозволяють переосмислити процес навчання і розробити нові форми організації і проведення занять з мовної підготовки іноземних студентів.

Інтегрування інтернеттехнологій у процес навчання української мови як іноземної (УМІ) - справжній каталізатор передової педагогічної теорії, продовження особистісно-орієнтованого підходу до навчання на новому, більш високому рівні. Впровадження інтернеттехнологій у процес навчання української мови надає особистісно-орієнтованому підходу до навчання новий імпульс, допомагає вийти на принципово новий, більш високий рівень у практиці вивчення і викладання УМІ.

Методичний потенціал соціальних мереж в навчанні УМІ обумовлюється наступним:

1. Соціальні мережі дуже популярні серед іноземних студентів. Вони є для них природним середовищем спілкування, тому вивчення мови наприклад за допомогою соціальної мережі Facebook сприймається не як ще одна важка і неприємна обов'язок, а, скоріше, як розвага.
2. Інтерфейс соціальних мереж дозволяє завантажувати контент різного формату: текстові документи, зображення, відео, звукові файли, а також обговорювати їх. При роботі з такого роду україномовним мультимедійним контентом розвиваються вміння всіх видів мовленнєвої діяльності: як читання, аудіювання, письма при роботі в мережі, так і говоріння при подальшому усному обговоренні на аудиторних заняттях.

Привабливість соціальних мереж та сайтів для користувача визначається їх сутнісними характеристиками, що створюють виключно комфортні умови для спілкування: - ідентифікація користувача - можливість вказати інформацію про себе (країну, навчання, дату народження, улюблені

заняття, книги, кінофільми, вміння і т. п.) і отримати аналогічну інформацію про інших користувачів; при цьому рівень доступності особистої інформації може регулюватися;- присутність на сайті - можливість побачити, хто в даний час знаходиться на сайті;- відносини - можливість вказати статус відносин між двома користувачами (друзі, члени сім'ї, друзі друзів, викладач, студент, координатор навчальної групи і т.д.); - спілкування - можливість спілкуватися з іншими учасниками мережі (відправляти особисті повідомлення, коментувати матеріали); - групи - можливість сформувати всередині соціальної мережі спільноти за інтересами; - система оцінок (рейтинг, репутація); - можливість оцінити матеріали, розміщені користувачем в мережі (документи, фотографії, посилання і т.д.), його внесок в розвиток ресурсу, а також можливість висловити своє ставлення до поведінки користувача; - обмін - можливість поділитися з іншими учасниками значущими для них матеріалами (фотографіями, документами, посиланнями, презентаціями і т. д.) [4; 8].

Застосування можливостей соціальних мереж в освітній практиці є новим дієвим інструментом інтенсифікації навчального процесу, інструментом перетворення вивчення і викладання української мови в творчий процес співпраці викладача і студентів у досягненні спільної мети: безперервно підвищувати рівень володіння студентами українською мовою, займаючись тим, чим їм цікаво займатися. Інтернет технології як інструмент навчання УМІ надають додаткову потужну мотивацію, тому що студенти мають можливість використовувати отримані знання і сформовані уміння в умовах реальної, а не навчальної комунікації, на практиці переконуватися в ефективності і корисності своїх зусиль у вивченні української мови. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в процес навчання УМІ створює передумови до розвитку умінь здобувати знання самостійно і дозволяють студентам реалізувати особистісно-орієнтований підхід до вивчення мови. У той же час процес викладання і вивчення УМІ перетворюється в процес, взаємно збагачує знаннями і вміннями обидві його

сторони: і студентів, і викладачів. Студенти вчаться ефективно отримувати інформацію з розміщених в Інтернеті електронних текстів, що відрізняються більш актуальним змістом, ніж тексти на паперових носіях[3; 7].

Можна виділити наступні переваги використання соціальної мережі в якості навчальної площадки. 1. Звичне середовище для студентів. 2. У соціальній мережі людина виступає під своїм ім'ям-прізвищем. 3. Технологія Wiki дозволяє всім учасникам мережі створювати мережевий навчальний контент. 4. Можливість спільної роботи. 5. Наявність форуму, стіни, чату. 6. Кожен студент - учасник може створити свій блог, як електронний зошит. 7. Активність учасників простежується через стрічку друзів. 8. Зручно використовувати для проведення проєктів. 9. Підійде як портфоліо як для студента, так і для викладача. Застосування у віртуальних навчальних групах технологій форумів дозволяє всім учасникам самостійно або спільно створювати мережевий навчальний контент, що стимулює самостійну пізнавальну діяльність.

Можливість поєднання індивідуальних і групових форм роботи сприяє більшому ступеню розуміння і засвоєння матеріалу, а також вибудовування індивідуальних освітніх траєкторій. Загальний для всіх учасників навчального процесу комунікативний простір дає можливість колективної оцінки процесів і результатів роботи, спостереження за розвитком кожного учасника і оцінки його внеску в колективну творчість. Високий рівень взаємодії забезпечує безперервність навчального процесу, що виходить за рамки занять. Зрозумілість ідеології і інтерфейсу соціальних мереж здебільшого Інтернет-аудиторії дозволяє заощадити час, минаючи етап адаптації студентів до нового комунікативного простору. Мультимедійність комунікативного простору гранично полегшує завантаження і перегляд у віртуальному навчальному групі відео- та аудіоматеріалів, інтерактивних додатків.

Використання соціальних мереж в навчально-виховному процесі сприяє обміну інформацією, підвищує мотивацію студентів до навчальної діяльності, стимулює розвиток творчих здібностей і пізнавальний інтерес. Усі ці чинники позитивно впливають на формування знань і умінь.

Кафедра українознавства та гуманітарної підготовки Української медичної стоматологічної академії активно впроваджує різні форми комп'ютерної підтримки навчального процесу. Викладання відбувається на базі застосування різних програмних продуктів і ресурсів мережі Internet. Організуючи навчально-пізнавальну діяльність студентів на заняттях із української мови як іноземної, можна використовувати соціальні мережі для вирішення наступних завдань:- організувати колективну роботу студентів на занятті і поза аудиторією, що сприяє співпраці, придбання досвіду роботи в команді; - розширювати організацію навчання студентів вдома, оскільки соціальні мережі дозволяють використовувати навчальний контент без обмеження тимчасовими, географічними і віковими межами; - забезпечувати розвиток персоніфікованого навчального середовища студента, створення його портфоліо і навчального контенту дисципліни.

Використання соціальних мереж у викладанні УМІ доводить його позитивну роль у формуванні ефективної інформаційної середовища для успішного спілкування між викладачем і групою студентів через представлені нижче етапи організації навчання.

1. Підготовка до аудиторних навчальних занять через онлайнмережу. Важливою умовою цього процесу є створення якісного навчального контенту завдяки формуванню ґрунтовної теоретичної і практичної основи по предмету. На «стіну» завантажуються файли, навчальні комплекси, а також заархівовані документи і навчальні відео, аудіоматеріали. Зручним є те, що студенти з цим матеріалом можуть працювати в будь-який час доби, маючи до нього вільний доступ. Та ж інформація дублюється і на сторінці кафедри українознавства на офіційному сайті УМСА [3].

2. Організація власне процесу самостійного навчання через інтернет-інструменти. Одним із ключових умов створення успішної моделі вивчення мови є формування загального комунікативного середовища між викладачем і студентами, де кожен виконує важливу і рівноцінну роль. Викладач виступає організатором, модератором, який розробляє і подає інструктаж до кожного навчального завдання. Студенти ж, в свою чергу, є виконавцями, творцями цікавого інформаційного продукту, активними учасниками навчальної віртуальної площадки. Така форма роботи дозволить розглянути важливі теоретичні та прикладні питання з різних кутів зору. Таке навчання формує у студентів здатність до самоорганізації, критичне мислення, оцінну функцію, взаємодія і співпраця [7].

3. Оціночна функція викладача в онлайнмережі. З метою формування ефективного комунікативного навчального середовища в мережі викладач бере на себе роль не тільки організатора, але і контролера отриманих знань студентами. Для виконання самостійних і контрольних робіт необхідно дати критерії оцінки та розподілу балів. Це допоможе студентам заздалегідь спланувати свій час щодо виконання певного контрольного заходу або творчого завдання.

Таким чином, переваги інтеграції соціальних мереж у навчальний процес полягають у наступному:

- дані технології дозволяють створювати навчальне середовище, яке будується навколо студентів, і враховувати можливості і індивідуальні особливості кожного учасника навчального процесу;
- обмінюючись коментарями і публікуючи свої пости, студенти не тільки розвивають навички електронного дискурсу, а й створюють особливу віртуальне навчальне співтовариство, в яке входить і викладач;
- соціальна мережа розширює рамки традиційної навчальної аудиторії, кардинально змінюючи традиційну роль викладача;

- технологія соціальних сервісів сприяє організації автономної роботи студентів;
- особистий блог студента є свого роду дидактичним та психологічним інструментом, оскільки він допомагає студентам з комунікативним бар'єром висловитися і бути почутими, виявити себе.

Використання соціальних мереж в процесі вивчення УМІ призведе до створення особливої навчальної сфери, в якій всі учасники освітнього процесу зможуть спілкуватися, спільно створювати навчальну базу даних, обмінюватися ідеями, контролювати навчальний процес, отримувати допомогу від носіїв мови і т.д [5].

Twitter (Твітер) – це сайт мікроблогів. Мікроблогінг передбачає написання дуже коротких повідомлень про те, що ви робите, вираження власних ідей, дій, посилань на цікаві сайти тощо. Твіттер обмежує повідомлення до 140 символів, і ці повідомлення відомі в спільноті Twitter як «твіти». Коротка довжина твітів є лінгвістично цікавою, оскільки змушує власника сторінки бути дуже стислим і зосередити увагу на інтересах читачів.

Можливості використання Твітера на заняттях:

- 1) Вправи на введення в іншомовну атмосферу: зосередити увагу на твітах новин із таких джерел, **СловоUA@SlovoUA** Інформаційно-довідковий портал з української мови, **Українська мова@ukrainskamova**, **Наша Україна** та ін. У невеликих групах студенти читають один твіт і намагаються передбачити подробиці цієї історії. Потім вони обмінюються ідеями з іншою групою, перш ніж перевіряти повністю викладену новину в Інтернеті [4; 8].
- 2) Пошукова діяльність: Твітер має потужний інструмент пошуку, який дозволяє користувачам шукати певні елементи в «twittersphere». Наприклад, студентам можна надати одне слово з нової лексичної теми

й дати завдання знайти приклади його використання або вживання в режимі реального часу. Тоді вони можуть з'ясувати значення цього слова з контексту без перекладу.

3) Практика написання стислих проте змістовних повідомлень.

4) Відпрацювання граматичного матеріалу, наприклад теперішнього часу, оскільки студенти пишуть твіти зразу ж.

Facebook та інші соціальні мережі дозволяють користувачам встановлювати та підтримувати зв'язок із іншими користувачами, які стають «друзями». Оскільки іноземні студенти можуть спілкуватися через обмін повідомленнями, то виникає можливість мовної чи мовленнєвої практики [10]. Варіанти завдань, що можна використовувати у практиці викладання української мови:

1) Створіть власну групу для студентів кожної спеціальності в соціальній мережі. Група є формою віртуального клубу, яка має чітко визначену мету, завдання, що сприятимуть активності в мережі. Викладач може виступати адміністратором, пропонуючи теми для обговорення та публікуючи посилання.

2) Оскільки УМСА має власну сторінку у фейсбуці, профіль у інстаграмі, у різних соцмережах то іноземні студенти можуть «потоваришувати» з академією і отримувати найсвіжішу та найактуальнішу інформацію, вести дискусії з різними викладачами та студентами.

Необхідно зазначити, що впровадження в навчальний процес соціальних мереж надає можливість студентам своєчасно отримувати та надсилати будь-яку інформацію, пов'язану з процесом навчання, самореалізовуватися через спільну практичну та проектну діяльність, брати участь у різноманітних проектах та набувати знань у різних галузях. Крім того, студенти розширюють коло свого спілкування, виходячи за межі

країни, розвивають критичне мислення, самостійність і відповідальність, оскільки працюючи в одній команді, вони не можуть підвести один одного.

Використання соціальних мереж допомагає створити позитивну навчальну спільноту та здорове навколишнє середовище, тому що викладач знаходиться в «світі студентів», оскільки це середовище є власне більше їхнім, ніж викладача, саме тому студенти почувають себе більш розкутими, розслабленими.

Отже, можемо сказати, що безперечно соціальні мережі є відносно новим методом інтерактивного навчання, який наразі активно запроваджується в освітній процес. Під час навчання студентів доречно використовувати вищевказані завдання, тому що вони активізують пізнавальну діяльність та покращують уважність студентів, підвищують зацікавленість у вивченні предмету та знімають психологічні бар'єри у спілкуванні.

Література

1. Aydin S. Foreign Language Learners' Interactions with Their Teachers on Facebook / S. Aydin // System : An International Journal of Educational Technology and Applied Linguistics. – 2014. – Vol. 42. – Pp. 155–163.
2. Бондаренко Е. Социальные сети как инструмент развития: виды и возможности [Електронний ресурс] / Е. Бондаренко. – Режим доступу: <http://www.trainings.ru/library/articles/?id=1006>
3. Лещенко Т. О. Особливості мовної підготовки іноземних студентів вищих медичних навчальних закладів України / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Європейський вибір - невід'ємна складова розвитку вищої медичної освіти України : матеріали навч.-метод. конф. – Полтава, 2013. – С. 111–112.
4. Лещенко Т. О. Пізнання України як спосіб соціалізації іноземних студентів / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Мовні дисципліни в контексті розвитку

сучасної вищої школи : матеріали Всеукр. дист. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Харків, 2014. – С. 179–180.

5. Лещенко Т. О. Професіоналізм спілкування в структурі педагогічної майстерності викладача вищої медичної школи / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2014. – С. 124–125.

6. Лещенко Т. О. Соціально-культурна адаптація іноземних студентів англomовної форми навчання у процесі навчання української мови як іноземної на початковому етапі / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Інновації та традиції у мовній підготовці іноземних студентів : тези доп. міжнар. наук.-практ. семінару. – Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2018. – С. 140–143.

7. Лещенко Т. О. Українська мова як інструмент професійної адаптації студентів-іноземних громадян в Україні / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Актуальні питання медичної (фармацевтичної) освіти іноземних громадян: проблеми та перспективи : збірник статей навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 22 листопада 2018 р. – Полтава, 2018. – С. 54–56.

8. Лещенко Т. О. Формування лінгвокраїнознавчої компетенції іноземних студентів медичних ВНЗ засобом української пісні / Т. О. Лещенко, І. В. Самойленко, В. Г. Юфименко // Творчість Раїси Кириченко в культурному просторі України на покордонні ХХ-ХХІ століть: до 70-ліття від дня народження Берегині української пісні : зб. наук. праць. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. – С. 253–263.

9. Семенов Н. Все о соцсетях – I. Влияние социальных сетей на человека, проблемы социальных сетей / Н. Семенов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.seonews.ru/columns/vse-o-sotsialnyih-setyah-i-vliyanie-na-cheloveka-problemasotsialnyih-setey/>

10. Шевченко О. В. Особливості педагогічного спілкування з іноземними студентами / О. М. Шевченко, В. Г. Юфименко // Навчання іноземних студентів в Україні: традиції,реалії,перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції з міжнар. участю. – Полтава : ПДАА, 2015. – С. 46–50.